

Huddinge kommun

Beslut efter uppföljning för förskole- klass och grundskola

efter riktad tillsyn i Annerstaskolan i Huddinge
kommun

Uppföljning av riktad tillsyn i Annerstaskolan

Skolinspektionen genomförde en riktad tillsyn av Annerstaskolan i Huddinge kommun under hösten 2017. Skolinspektionen fattade den 20 december 2017 beslut för Annerstaskolan. Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av de brister som framkom i detta beslut. Uppföljningen bygger på en redovisning av vidtagna åtgärder som Huddinge kommun inkommit med den 20 april 2018, samt kompletteringar som inkommit den 16 maj 2018, 1 juni 2018, 26 juni 2018 och den 9 augusti 2018. Uppföljningen bygger även på uppgifter som framkommit vid Skolinspektionens uppföljningsbesök den 22-24 maj 2018 samt kompletterande intervju med rektorn den 20 juni 2018 och insamlad dokumentation under tillsynsbesöket.

Skolinspektionens beslut

Vid uppföljning av tidigare beslut konstaterar Skolinspektionen att huvudmannen, Huddinge kommun, inte har avhjälpt samtliga påtalade brister. Det har även framkommit nya brister i samband med uppföljningen. Skolinspektionen ser mycket allvarligt på detta och förutsätter att Huddinge kommun skyndsamt vidtar åtgärder för att avhjälpa samtliga brister.

Som framgår av skollagen ansvarar huvudmannen, Huddinge kommun, för att utbildningen vid Annerstaskolan genomförs i enlighet med skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

Skolinspektionen avslutar tillsynen när det gäller de brister som bedöms som avhjälpna.

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Huddinge kommun att vid vite av 1 200 000 kronor senast den 26 april 2019 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Om Huddinge kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömmande av vitet.

I beslutet redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Skäl för beslutet

Nedan redogör Skolinspektionen för skälen för beslutet avseende kvarstående brister, ytterligare brister samt avhjälpna brister som framkommit under Skolinspektionens uppföljningsbesök.

I skälen för beslut nedan redogörs inte för vad som framkommit i tidigare beslut. För detta hänvisas till bilaga 2.

Vissa lagändringar har skett i 3 kap. skollagen när det gäller extra anpassningar och särskilt stöd, i 10 kap. skollagen och 9 kap. skolförordningen (2011:185) när det gäller bedömning och betygssättning samt i läroplanen för grundskolans (Lgr 11) skrivningar när det gäller värdegrundarbete. Ändringarna trädde ikraft den 1 juli 2018, den 29 juni 2018 respektive den 1 juli 2018. Särskilda övergångsbestämmelser saknas och det är därför som de nya bestämmelserna ska tillämpas vid bedömningarna i detta ärende. Eftersom utredningen i ärendet

främst gäller tiden innan ändringarna trädde ikraft konstaterar Skolinspektionen dock brist i detta beslut bara om en brist förelåg även enligt tidigare gällande bestämmelser.

Kvarstående brister i verksamheten

Undervisning och lärande

Skolinspektionen konstaterar att Huddinge kommun inte uppfyller författningsskraven avseende att:

- I undervisningen tas hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. (1 kap. 4 §, 3 kap. 3 §, 3 kap 12 d & f §§ skollagen, 9 kap. 4 a § skolförordningen; Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2. Kunskaper)
- Undervisningen innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna. (3 kap. 3 § skollagen; 5 kap. 2 § skolförordningen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper)

Åtgärder

- Se till att alla lärare anpassar undervisningen efter elevernas behov och förutsättningar.
- Se till att eleverna, genom strukturerad undervisning under lärares ledning, ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för eleverna så att de når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.
- Se till att alla lärare har förutsättningar att ge eleverna ett aktivt lärarstöd och anpassa undervisningen, i detta ingår bland annat att ge vissa lärare handledning i arbetet med undervisningen.

Motivering till bedömning av brist

Det finns fortfarande brister i undervisningen vid Annerstaskolan

Skolinspektionen bedömer att det vid Annerstaskolan fortfarande finns brister i undervisningen. Bristerna består i att undervisningen inte anpassas efter elevers behov och förutsättningar i tillräcklig utsträckning och att eleverna inte ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i enlighet med författningarna. Vid tillsynen framgår att rektorn visserligen är medveten om bristerna i undervisningen och att åtgärder har vidtagits, och fortsatt kommer att vidtas för att komma tillrätta med problematiken. Det framgår även att många lärare ger ett aktivt lärarstöd samt anpassar undervisningen. Vid tillsynen framgår dock också att de åtgärder som vidtagits inte har gett tillräckligt resultat. Tillsynen

visar att i vissa lärares undervisning ges alltfjämt inte aktivt lärarstöd och anpassning av undervisning på det sätt som författningarna kräver. Det framgår vidare att den lektionsstruktur som huvudmannen angett ska säkerställa ett aktivt lärarstöd och en anpassad undervisning inte är implementerad på hela skolan ännu.

Skolinspektionen vill understryka att det är av största vikt att alla elever får aktivt lärarstöd och anpassad undervisning för att stödja elevernas utveckling mot målen. Bristerna i undervisningen kan enligt Skolinspektionens bedömning relateras till bristerna inom områdena extra anpassningar och särskilt stöd samt området trygghet och studiero. Studieron påverkas negativt av brister i undervisningen och bristande undervisning kan för vissa elever leda till behov av extra anpassningar och kanske även till behov av särskilt stöd.

Enligt skollagen ska i utbildningen hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Även i läroplanen för grundskolan betonas att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. I läroplanen anges att undervisningen ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Där anges också att läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.

Av skollagen framgår även att alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Vidare framgår att elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. I skolförordningen anges att eleverna, genom strukturerad undervisning, ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för eleverna att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Skolinspektionens utredning

Av Skolinspektionens intervjuer med rektorn och elevhälsoteamet framkommer att alla lärare inte anpassar undervisningen efter elevernas behov och förutsättningar. Rektorn uppger att hon tror att alla lärare gör sitt bästa med att anpassa undervisningen men, att döma av hur många elever som befinner sig i skolans korridorer istället för att delta vid lektionerna på högstadiet, så saknas det exempelvis tydliga instruktioner, placering, möblering, struktur och enkla

anpassningar i många grupper. Enligt rektorn leder detta till att de elever som har det svårast, vistas utanför klassrummet och att det inte finns en dialog mellan lärare och dessa elever i alla klassrum. Rektorn uppger vidare att dessa elever kommer in till rektorn och säger att de inte förstår vad de ska göra på lektionerna. I intervju med elevhälsoteamet uppger en representant att skolan har duktiga lärare som vill, men att de har en skola där det finns lärare som faktiskt inte möter alla elever. Representanten uppger vidare att många elever hamnar utanför, även på lågstadiet. De kanske inte kan koncentrera sig och "då drar elever." Det är lärarens uppdrag att stimulera eleverna. Specialpedagogen beskriver att om läraren inte är trygg med den första delen, det stora, och sedan dessutom ska greppa nästa steg - extra anpassningar, då blir det svårt.

Av Skolinspektionens intervjuer med rektorn framkommer att det aktiva lärarstödet varierar beroende på vilken lärare det är som undervisar och att vissa lärare inte ger eleverna aktivt lärarstöd. Rektorn uppger att hennes bild är att det är ganska stora skillnader i det aktiva lärarstödet. Rektorn uppger att hon har sett att det finns lärare som bedriver undervisning. Rektorn uppger även att större delen av lärarna har undervisning där eleverna ska arbeta självständigt. Eleverna i en klass på högstadiet har enligt rektorn släppts fria alldeles för mycket bland annat i syfte att studera själva men i parallellklassen släpps eleverna inte fria på samma sätt. Det går inte att säga att det är på ett visst sätt på ett visst stadium, uppger rektorn. Rektorn uppger vidare att hon har kommit in till klassrum i exempelvis en årskurs på högstadiet och inte sett några spår av genomgångar eller tydliggörande pedagogik i instruktioner eller samtal. Hon anger att det finns lärare som mer satsar på en-till-en undervisning. Rektorn uppger även att hon har sett att det finns ett aktivt lärarstöd på högstadiet, men inte hos alla lärare. Rektorn uppger vidare att hon tror att det är ett mer aktivt lärarstöd på lågstadiet, till exempel att man samlar ihop gruppen. Hennes bild är att det saknas metoder för att få igång samtal och ge eleverna verktyg att reflektera tillsammans. Rektorn uppger även att hon har svårt att ge en tydlig bild av situationen men hon vet att det är stora skillnader i det aktiva lärarstödet. Rektorn uppger vidare att till hösten ska hon gå in mer i undervisningen men att hon innan dess måste ha hunnit att skapa strukturer.

Rektorns och elevhälsoteamets bild av undervisningen bekräftas vid lektionsobservationerna som genomfördes i samband med tillsynen. Skolinspektionen observerade 19 lektioner i årskurserna 2-9 vid tillsynsbesöket. Bland annat besökte Skolinspektionen de klasser där det vid tidigare besök hade funnits utmaningar med studieron. Vid 10 av 19 lektioner sitter elever inaktiva eller gör andra saker än att arbeta med arbetsuppgifter under längre perioder, utan att läraren uppmärksammar detta. Vid 7 av 19 observerade lektioner kommer elever sent till lektioner eller avviker från lektionen innan den är slut.

2018-09-19
Dnr 44-2017:1742
7 (38)

Vid intervju med elevhälsoteamet och rektorn nämns koncentrationssvårigheter och bristande undervisning som en förklaring till varför elever lämnar lektionerna. Vid intervju med elevhälsoteamet uppger en representant att många elever hamnar utanför, även på lågstadiet. Representanten uppger även att eleverna kanske inte kan koncentrera sig och "då drar elever". Representanten uppger vidare att det är lärarens uppdrag att stimulera eleverna. En representant uppger att studiero handlar både om trygghet och lugnt och om att eleverna vet vad de ska göra på lektionerna. Rektorn uppger att hon tror att alla lärare gör sitt bästa med att anpassa undervisningen men av antalet elever som befinner sig utanför klassrummet på högstadiet att döma saknas det exempelvis tydliga instruktioner, placering, möblering, struktur, enkla anpassningar i många grupper. Rektorn uppger att det leder till att elever hamnar utanför klassrummet. Hon uppger även att de eleverna kommer in till henne och säger att de inte förstår vad de ska göra på lektionerna.

Av Skolinspektionens intervjuer med elever i årskurs 7-9 framkommer att de i stor utsträckning arbetar självständigt och att undervisningen ser olika ut hos olika lärare. En elev uppger att på en typisk lektion förklarar läraren lite vad de ska göra på lektionen och att det är stökigt på lektionerna. En annan elev uppger att de jobbar mest digitalt och enskilt. En annan elev uppger att de har genomgång, jobbar och har sedan en utvärdering. I ett ämne arbetar de, enligt eleven, enskilt och de har grupparbete i vissa ämnen. Men de jobbar mest självständigt på lektionerna, uppger elever. En elev uppger att elever ska arbeta enskilt, men det gör eleverna inte, utan de spelar spel eller är högljudda. Elever uppger att de flesta lärare förklarar bra vad de ska göra, förutom i två ämnen. På frågan om det beror på ämnet eller läraren att de inte förstår vad de ska göra uppger två elever att det beror på läraren.

I kommunens redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av Skolinspektionens beslut anger huvudmannen att Annerstaskolan har infört en gemensam lektionsstruktur i syfte att ställa krav på lärarledda aktiviteter samt att eleverna ska ges förutsättningar och trygghet i vad som ska hända på lektionerna samt att få återkoppling och uppföljning. Huvudmannen anger att lektionsstrukturen ska vara implementerad under vårterminen 2018 och att specialpedagogerna ha haft tid med arbetslagen för att leda gruppdiskussioner i det konkreta arbetet med pedagogiska planeringar samt arbetet med anpassningar.

Av Skolinspektionens intervjuer med rektorn, lärare och elevhälsoteamet framgår dock att lektionsstrukturen inte är implementerad på hela skolan. Rektorn uppger att vissa lärare tror att de i deras ämne inte kan arbeta efter lektionsstrukturen. Vid Skolinspektionens intervjuer med lärare som undervisar i årskurs 7-9 uppger två lärare att arbetet med den gemensamma lektionsstrukturen

2018-09-19
Dnr 44-2017:1742
8 (38)

påbörjades under hösten 2017. Lärare uppger även att de träffades varannan vecka för att arbeta med lektionsstrukturen. En lärare uppger dock att de inte har haft tid att arbeta med lektionsstrukturen. En annan lärare uppger att de behöver prata mer om lektionsstrukturen, att förankringen av lektionsstrukturen inte är helt genomförd ännu hos alla lärare. En annan lärare uppger att de bara har arbetat med lektionsstrukturen i tre veckor. En annan lärare uppger att det kan bli för mycket, det är för många punkter i lektionsstrukturen. Tre representanter för elevhälsoteamet uppger att lärarna har kommit olika långt i att implementera lektionsstrukturen. En representant uppger att några lärare använder lektionsstrukturen och några gör inte det. En representant uppger att hon får frågor från lärarna vad de ska skriva i lektionsstrukturen. En representant uppger att hon upplever att lärarna inte är trygga med vad de ska göra och det skapar en känsla av misslyckande men lärarna vill ju lyckas. Representanten uppger även att lärarna är enormt ambitiösa men de behöver prata ihop sig helt enkelt. I intervju med elever i årskurserna 4-6 framkommer att det bara är på vissa lektioner som lärarna följer lektionsstrukturen, lärare i två ämnen gör inte det. En elev säger att lärare i tre ämnen inte har lektionsstrukturen. En elev säger att på lektioner i ett ämne lär eleverna sig ändå fast det inte finns något mål och syfte med lektionerna.

Motivering till föreläggande med vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt samma bestämmelses andra stycke, förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövt.

Verksamheten vid Annerstaskolan uppfyller inte de krav som ställs i författningarna. Huddinge kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa de konstaterade bristerna.

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns skäl att förena föreläggandet med vite. Skolinspektionen konstaterar att det, trots Skolinspektionens tidigare föreläggande (se beslut den 20 december 2017, dnr 44-2017:1742) fortfarande

finns brister i undervisning och lärande vid skolan. Skolinspektionens uppföljning visar, som framgått, att alla lärare fortfarande inte ger eleverna ett aktivt lärarstöd och anpassar undervisningen efter elevers behov och förutsättningar i enlighet med författningarna. Visserligen finns det, som framgått, en medvetenhet om bristerna och åtgärder har vidtagits för att komma till rätta med problematiken. Åtgärderna har dock inte gett tillräckligt resultat. Brister i undervisningen har förelegat under lång tid. Skolinspektionen vill betona att det är av största vikt att alla elever får ett aktivt lärarstöd och att undervisningen anpassas för att stödja elevernas utveckling mot målen. Skolinspektionen vill i detta sammanhang framhålla kopplingen till brister inom andra centrala områden – extra anpassningar och särskilt stöd samt trygghet och studiero.

Extra anpassningar

Skolinspektionen konstaterar att Huddinge kommun inte uppfyller författningsskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan ger eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 5 a § skollagen)

Åtgärder

- Se till att alla elever skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar, om det framkommer att det kan befaras att eleven inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller. I detta ingår att:
 - se till att elevhälsans kompetens, särskilt den specialpedagogiska kompetensen i elevhälsan, tas till vara i ett tidigt skede i arbetet med extra anpassningar, dels för att identifiera en elevs behov, dels för att stödja lärare och övrig skolpersonal i arbetet,
 - se till att lärare och elevhälsa ges förutsättningar att samarbeta kring och utveckla arbetet med extra anpassningar på skolan
 - se till att lärarna ges reella möjligheter att möta elevernas behov av extra anpassningar, särskilt i klasser där stödbehoven är mycket stora.

Motivering till bedömning av brist

Det finns fortfarande stora brister i arbetet med extra anpassningar

Skolinspektionen bedömer att det vid Annerstaskolan fortfarande finns stora brister i arbetet med extra anpassningar. Tillsynen visar att alla elever som ska

2018-09-19
Dnr 44-2017:1742
10 (38)

ha extra anpassningar inte får det. Det framgår att lärare inte hinner med att ge extra anpassningar i den utsträckning eleverna behöver och att vissa lärare har gett upp när det gäller en del elever. Det framgår även att det finns stora stödbehov i vissa klasser och att det försvårar möjligheterna att ge eleverna det stöd de behöver. Även otillräckliga förutsättningar för samarbete mellan lärare, och mellan lärare och elevhälsa, försvårar arbetet. Rektorn är visserligen medveten om problematiken och har identifierat förändringar som behöver ske. Stora brister föreligger dock alltså. Skolinspektionen vill understryka att det är av största vikt att alla elever får de extra anpassningar som de ska ha för att stödja elevernas utveckling mot målen. Detta är särskilt angeläget med tanke på den låga måluppfyllelsen vid skolan (se avsnittet gällande särskilt stöd nedan).

I kommunens redovisning av vidtagna åtgärder anger huvudmannen att Annerstaskolan har infört en gemensam lektionsstruktur som har i syfte att "medvetandegöra" pedagoger om anpassningar på grupp- och individnivå. Vidare anges att under vårterminen 2018 har specialpedagogerna haft tid med arbetslagen för att leda gruppdiskussioner i det konkreta arbetet med pedagogiska planeringar samt arbetet med anpassningar.

I skollagen anges att om det inom ramen för undervisningen, genom användningen av ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Av förarbetena till skollagen framgår bland annat att det är viktigt att den specialpedagogiska kompetensen tas tillvara i ett tidigt skede. Vidare anges att i den specialpedagogiska yrkesrollen ingår att stödja lärarna och medverka i det förebyggande arbetet med att undanröja hinder och svårigheter i olika lärmiljöer inom verksamheten. Till speciallärares arbetsuppgifter hör exempelvis att identifiera elevers behov av stöd och att undervisa eleverna. (Se prop. 2013/14:160, s. 22)

Skolinspektionens utredning

Av intervju med elevhälsoteamet framgår att elever i stor utsträckning inte får de extra anpassningar som de ska ha. I intervju med representanter från elevhälsoteamet uppger flera representanter att eleverna inte får de extra anpassningar de har behov av. En representant uppger att lärarna behöver förstå att en elev behöver extra anpassningar, men att vissa lärare har gett upp och inte ens har tänkt att de ska göra en extra anpassning. En representant uppger att

2018-09-19
Dnr 44-2017:1742
11 (38)

hen frågat lärare till elever som inte är godkända hur dessa elevers extra anpassningar ser ut och fått till svar att eleverna inte är intresserade. Representanten uppger att det inte är ok att lärare har gett upp kring de här eleverna, att lärare inte har funderat över varför eleven inte är intresserad och kanske inte har förstått att skolan ska göra något. En representant uppger att det är knappt att eleverna får de extra anpassningar de behöver, det sker oftare att elever inte får det de behöver än att elever får det de behöver. En specialpedagog uppger att specialpedagogerna arbetar mycket med extra anpassningar som ska göras i klassrummet men det räcker inte alltid. Specialpedagogen uppger även att i vissa klasser har 24 av 30 elever extra anpassningar och att då räcker inte ens en specialpedagog till tidsmässigt för att ge anpassningar på grundnivå. Vidare beskriver specialpedagogen att om läraren inte är trygg med den första delen, det stora, och sedan dessutom ska greppa nästa steg – extra anpassningar, då blir det svårt.

Även av intervjuer med lärare framgår att elever inte alltid får de extra anpassningar som de ska ha. I intervju med lärare som undervisar i årskurserna 4-6 uppger en lärare att det är ett ständigt dåligt samvete att hinna med att ge extra anpassningar. En lärare uppger att skolan har ett dokument för extra anpassningar där de kryssar i vad som görs "men man känner att man inte räcker till ändå". I intervjuer med lärare som undervisar i årskurserna 1-3 uppger en lärare att hen hinner med "de enkla" extra anpassningarna i undervisningen, men exempelvis bildstöd hinns inte med. I intervjuer med lärare i årskurs 7-9 uppger en lärare att hen inte alltid hinner med att ge extra anpassningar och att det skulle behövas en speciallärare.

Av intervjuer med rektor, elevhälsoteamet och lärare framgår att förutsättningarna för samarbete mellan lärare och mellan lärare och elevhälsoteamet när det gäller extra anpassningar är otillräckliga. Rektorn uppger att det är svårt att inventera behovet av extra anpassningar. Rektorn uppger att det finns lärare som ger extra anpassningar men det har inte funnits forum för lärare att hjälpa varandra och diskutera extra anpassningar. Rektorn uppger vidare att hon har tittat på strukturer för elevhälsoteamets arbete med extra anpassningar men att strukturerna inte är implementerade på skolan, exempelvis att elevhälsoteamet ska stötta lärare i klassrummet. Rektorn säger att just nu saknas kopplingen mellan klassrum och elevhälsoteamet. I intervju med elevhälsoteamet uppger en specialpedagog att det är svårt på mellanstadiet att ge eleverna extra anpassningar på grund av att det är många lärare som arbetar med varje klass. Specialpedagogen uppger även att mentorn har en god bild av elevers behov men att mentorn inte alltid hinner prata ihop sig med övriga lärare. Hon uppger vidare att lärarna gör så gott de kan och att elevhälsoteamet arbetar med det. I intervju med lärare som undervisar i årskurserna 4-6 uppger en lärare att det är svårt att

2018-09-19
Dnr 44-2017:1742
12 (38)

hinna med alla extra anpassningar när de arbetar i olika klasser. En annan lärare uppger att det inte är det som är problemet utan att problemet är att det inte finns någon organisation för att prata om extra anpassningar, exempelvis på klasskonferenser.

Motivering till föreläggande med vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt samma bestämmelses andra stycke, förenas med vite om förelägget avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövt.

Verksamheten vid Annerstaskolan uppfyller inte de krav som ställs i författningarna. Huddinge kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa de konstaterade bristerna.

Skolinspektionen bedömer vidare att förelägget ska förenas med vite. Skolinspektionen konstaterar att det, trots Skolinspektionens tidigare föreläggande (se beslut den 20 december 2017, dnr 44-2017:1742), fortfarande brister i arbetet med extra anpassningar vid skolan. Skolinspektionens uppföljning visar, som framgått, att alla elever fortfarande inte får extra anpassningar i den utsträckning de behöver. De åtgärder som skolan vidtagit för att komma tillrätta med problematiken har inte gett tillräckligt resultat. Med hänsyn till bristernas allvar, de konsekvenser bristerna redan har fått och framöver riskerar att få för eleverna och den tid under vilket bristerna har pågått ser Skolinspektionen särskilt allvarligt på bristerna. Skolinspektionen bedömer att bristerna är av sådan art att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen.

Bedömning och betygssättning

Skolinspektionen konstaterar att Huddinge kommun inte uppfyller författningsskraven avseende att:

- Lärarna bedömer elevernas kunskaper allsidigt utifrån kunskapskraven samt beslutar och informerar om betyg i enlighet med författningarnas krav. (3 kap. 15 §, 10 kap. 15-20 §§ skollagen; 6 kap. 7 § och 9 kap. 20 §

2018-09-19
Dnr 44-2017:1742
13 (38)

skolförordningen, Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.7 Bedömning och betyg; Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:19) om kunskapskrav för grundskolans ämnen.

Åtgärder

- Se till att alla lärare gör allsidiga bedömningar av elevers kunskaper utifrån de nationella kunskapskrav som finns för respektive ämne. I detta ingår att alla lärare när de bedömer elevernas kunskaper använder sig av olika underlag som tillsammans ger en bred och nyanserad bild av elevernas kunskaper, däribland resultat på nationella prov.

Motivering till bedömning av brist

Alla lärare gör inte en allsidig bedömning av elevers kunskaper

Skolinspektionens bedömer att det vid Annerstaskolan fortfarande finns brister i arbetet med bedömning och betygssättning. Av Skolinspektionens utredning framgår det att det varierar mellan lärare om de gör allsidiga bedömningar. Rektorn är medveten om bristerna och åtgärder har vidtagits för att komma tillrätta med problematiken. Åtgärderna har dock inte gett tillräckligt resultat. Det framgår visserligen av intervjuer med såväl lärare som rektor och elever att många lärare gör allsidiga bedömningar av elever såsom författningarna kräver, men det framgår också att detta inte gäller alla lärare. Skolinspektionen vill understryka att det är av största vikt att alla elever får en likvärdig bedömning och betygssättning.

Nya bestämmelser har införts gällande betydelsen av nationella prov och nationella bedömningsstöd vid bedömning och betygssättning. Beträffande nationella prov framgår bland annat att nationella prov, med vissa undantag, särskilt ska beaktas vid betygssättning. Skolinspektionen vill med anledning av detta framhålla det av förarbetena (prop. 2017/18:14 s. 25) framgår att det inte innebär att provet helt ska styra betyget, utan att provet även fortsättningsvis ska utgöra ett stöd vid betygssättningen. Det framgår vidare att läraren, som ansvarig för betygssättningen, även framöver ska göra en slutlig och allsidig bedömning av de kunskaper och färdigheter som eleven har uppvisat i förhållande till de aktuella kunskapskraven.

I kommunens redovisning av vidtagna åtgärder anger huvudmannen att rektor vid Annerstaskolan har skapat sambedömning av nationella prov samt skapat rutiner för att säkerställa att betyg sätts av behöriga lärare. Resultatavstämningar görs löpande under året och huvudmannen uppger att de kan se effekten av det nu. Huvudmannen uppger vidare att huvudmannen nu genomför en kvalitetssäkring av lärarbehörigheten på skolan.

Rättslig reglering m.m.

Enligt skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar. Vid betygssättning ska läraren enligt läroplanen för grundskolan utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.

I förarbetena till skollagen anges att betyg och bedömning är starkt förknippade med varandra. Bedömning behöver ständigt göras för att utvärdera hur lärandet sker mot uppställda mål och kunskapskrav. I förarbetena anges även att rektorn har det övergripande ansvaret för skolans pedagogiska verksamhet. Det innefattar enligt förarbetena också att bedömning och betygssättning sker i enlighet med de bestämmelser som finns. Det står vidare att rektorns ansvar innebär att se till att lärarna dels är väl förtrogna med det regelverk som gäller, dels i övrigt får det stöd de behöver för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg. I förarbetena anges vidare att i rektorns ansvar ingår också att särskilt beakta utbildade, mindre erfarna och nyanställda lärares behov av stöd i denna process. (Prop. 2009/10:165 s. 298 och 299)

Av förarbetena framgår vidare att mål- och resultatstyrningen innebär att elever och lärare ska ges stort utrymme att tillsammans planera och utforma undervisningen, dvs. innehåll och arbetssätt. Arbetet förutsätter att information om mål och kunskapskrav ges till alla elever i början av ett ämne, ett ämnesblock eller en kurs samt under utbildningens gång. Det framgår även att många missförstånd som gäller enskilda betyg kan undanröjas genom att informationen om kunskapskraven i början av studierna förbättras och att en bestämmelse om en sådan informationsskyldighet införs i skollagen för att markera skolans och lärarens ansvar. (Prop. 2009/10:165 s. 300)

I läroplanen för grundskolan framgår att läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt ska utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligen och skriftligen redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Läraren ska också vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.

I 10 kap. 20 a § skollagen, som trädde ikraft den 29 juni 2018, anges att vid betygssättning enligt 10 kap. 19 och 20 §§ skollagen i ett ämne som det ges ett nationellt prov i, ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl. Vidare framgår av 9 kap. 22 b § skolförordningen, som också trädde ikraft den 29 juni 2018, bland annat att nationella bedömningsstöd ska stödja lärarnas bedömning av elevernas kunskaper. I förarbetena till 10 kap. 20 a § anges att

formuleringen "särskilt beaktas" inte innebär att provet helt ska styra betyget utan att provet även fortsättningsvis ska utgöra ett stöd vid betygssättningen. Enligt läroplanerna för de berörda skolformerna ska läraren vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper. Enligt förarbetena ska läraren, som ansvarig för betygssättningen, även framöver göra en slutlig och allsidig bedömning av de kunskaper och färdigheter som eleven har uppvisat i förhållande till de aktuella kunskapskraven. Således kan resultatet på ett nationellt prov inte ensamt utgöra underlag för betygssättningen eftersom ett enda prov inte kan pröva alla de kunskaper och färdigheter som undervisningen ska ge. (Prop. 2017/18:14 s. 25)

I Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2011:149, s. 22) med kommentarer om planering och genomförande av undervisningen framgår att lärare kontinuerligt bör analysera de kunskaper som eleven visar utifrån vad som behandlats i undervisningen, för att kunna göra helhetsbedömningar av kunskaperna och jämföra dessa med kunskapskraven. Vidare framgår att lärare tillsammans på skolenheten regelbundet bör analysera och diskutera hur olika elevprestationer bedöms i förhållande till kunskapskraven. Rektorn bör stödja lärarna i deras arbete med att bedöma elevernas kunskaper genom att tillsammans med dem utveckla gemensamma rutiner och former för att utvärdera elevernas kunskaper. I de kommentarerna till de allmänna råden anges också, s. 24 f., att det är viktigt att elevernas kunskapsutveckling analyseras kontinuerligt under hela skoltiden och inte endast vid något enstaka tillfälle, till exempel inför utvecklingsamtal eller betygssättning. Den kunskap man som lärare får genom att regelbundet följa upp elevernas kunskaper under ett arbetsområde eller en avgränsad arbetsperiod är en förutsättning för att aktivt kunna stödja eleverna i deras lärande. Genom att samtala om styrkor och svagheter och ge återkoppling och vägledning kring vad eleverna behöver utveckla vidare och hur man tillsammans ska ta sig dit, skapas goda förutsättningar för elevernas kunskapsutveckling.

Skolinspektionens utredning

Av Skolinspektionens intervjuer med rektorn framkommer att det varierar mellan lärare huruvida de gör allsidiga bedömningar. Rektorn uppger att hon har haft samtal med lärare under våren 2018 om bedömning och betygssättning och att det har blivit tydligt hur lärarna tänker kring bedömning eftersom det är nationella prov. Rektorn uppger att skolan behöver arbeta mycket mer för en likvärdig bedömning, för det är inte det nu. Rektorn uppger att undervisningen inte är likvärdig så bedömningen blir därefter och att undervisa och skapa arbetsuppgifter är en sak, men att skapa en formativ bedömning är svårare. Det är mest en summativ bedömning. Elevrådet efterfrågar formativ bedömning.

2018-09-19
Dnr 44-2017:1742
16 (38)

Lärarna bedömer genom prov, det är en brist. Rektorn uppger även att de måste samlas kring begrepp, skolan har inget gemensamt språk, exempelvis när en lärare pratar om en formativ process pratar en annan om prov. Rektorn uppger vidare att hon uppmärksammat brister i bedömning på högstadiet för att betygen och stressen syns där. Vid rättningen av nationella proven blev det ganska tydligt att det finns lärare som bara tar med sig den summativa bedömningen, uppger rektorn. Det är främst på högstadiet som dessa bekymmer finns. Rektorn uppger även att det ser olika ut om det görs allsidiga bedömningar av elevernas kunskaper. Skolan har riktigt duktiga pedagoger som tar med allt i bedömningen men det finns även lärare som tänker mer summativt. Rektorn uppger vidare att hennes bild är att lärarna på lågstadiet tänker mer förmågor när de gör bedömningar, men det finns många duktiga lärare på högstadiet. Rektorn uppger även att "det finns dom som törstar efter att vi pratar bedömning. Just nu är det inte likvärdigt." Ett fåtal lärare på högstadiet gör summativa bedömningar, cirka 4-5 lärare samt i framförallt ett ämne på mellanstadiet, uppger rektorn. Rektorn uppger att hon har mött många oroliga elever, det har handlat om nationella proven och vad de har för avgörande roll i betyg-sättningen. Rektorn tolkar det som att lärarna inte kommunicerar med eleverna och att det inte är en formativ process. I Skolinspektionens intervjuer med elever i årskurserna 7-9 uppges att de brukar få betyg på prov och då vet de ungefär vad de ska få för slutbetyg.

Av Skolinspektionens intervjuer med lärare i årskurserna 7-9 framkommer att många lärare gör allsidiga bedömningar. En lärare uppger att de testar elevernas förmågor på olika sätt och kunskapskraven presenteras på ett enklare sätt. Läraren uppger även att hen sätter betygen på proven och förklarar varför de har fått betygen och eleverna kan även komplettera sina arbeten. Eleverna kan få formativ bedömning, uppger läraren. Elever arbetar med saker under några lektioner och läraren återkopplar till eleverna under tiden, uppger läraren. En annan lärare uppger att de förklarar kunskapskraven inför och efter arbetsmoment. De förklarar vad eleverna kan göra för att nå nästa nivå. Läraren uppger även att eleverna kan ge och få konstruktiv kritik och att eleverna får testa att sätta betyg.

Motivering till föreläggande med vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

2018-09-19
Dnr 44-2017:1742
17 (38)

Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt samma bestämmelses andra stycke, förenas med vite om förelägandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövt.

Verksamheten vid Annerstaskolan uppfyller inte de krav som ställs i författningarna. Huddinge kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa de konstaterade bristerna.

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns skäl att förena förelägandet med vite. Skolinspektionen konstaterar att det, trots tidigare föreläggande (se beslut den 20 december 2017, dnr 44-2017:1742) fortfarande finns brister i bedömning och betygssättning vid skolan. Skolinspektionen ser allvarligt på detta. Åtgärder har visserligen vidtagits för att komma till rätta med bristerna, men de har inte gett tillräckligt resultat. Uppföljningen visar, som framgått, att vissa lärare fortfarande inte gör en allsidig bedömning i enlighet med författningarnas krav. Brister har sålunda förelegat under en längre tid.

Trygghet, studiero och arbete för att motverka kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Huddinge kommun inte uppfyller författningsskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6–10 §§ skollagen)

Åtgärder

- Se till att alla eleverna har en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. I detta ingår att:
 - utifrån uppföljning och analys av tryggheten och studieron, besluta om och vidta utvecklingsåtgärder,
 - följa upp och utvärdera de åtgärder som skolan vidtagit utifrån uppföljningen samt
 - se till att skolpersonal har ett gemensamt förhållningssätt i arbetet med att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero,
 - se till att skolans ordningsregler implementeras i verksamheten och efterföljs av personal och elever och
 - se till att vidta ytterligare åtgärder för att undvika att konflikter inträffar på platser som identifieras som otrygga

- Se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling av elever vid skolan. I detta ingår att:
 - o se till att identifiera vilka åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling vid skolan och planera för vilka åtgärder som ska vidtas,
 - o se till att de planerade åtgärderna genomförs, följs upp och revideras vid behov,
 - o se till att det finns en gällande plan mot kränkande behandling som är implementerad i verksamheten, där en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling framgår, liksom en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året.

- Se till att lärarna och annan personal anmäler alla händelser där en elev anser sig vara utsatt för kränkande behandling till rektorn. I detta ingår att se till att det finns en tydlighet för skolpersonalen gällande vad för händelser som ska anmälas till rektorn.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att det fortfarande finns allvarliga brister i tryggheten och studieron vid Annerstaskolan samt i arbetet med att motverka kränkande behandling av elever. Skolinspektionen redogör för skälen för respektive brist nedan.

I kommunens redovisning av vidtagna åtgärder gällande trygghet och studiero anger huvudmannen att Annerstaskolan har ett nytt trygghetsteam och alla arbetslag ska representeras i teamet. Vidare anges att det har genomförts en elevenkät med fokus på bland annat trygghet och studiero. Resultatet av elevenkäten kommer, enligt huvudmannen, att sammanställas och eleverna ska delta i analysarbetet. Arbetslagen kommer även att få i uppdrag att arbeta vidare med analysen av deras elevgrupper. Huvudmannen uppger även att skolans ordningsregler har kommunicerats och synliggjorts i form av bildstöd och yttre struktur på skolan.

Det finns fortfarande allvarliga brister i tryggheten

Skolinspektionens bedömning är att det fortfarande finns allvarliga brister i tryggheten vid Annerstaskolan. Tillsynen visar att situationen visserligen har förbättrats men att skolmiljön fortfarande inte kan anses präglas av trygghet. Av utredningen framgår bland annat att det fortfarande är vanligt förekommande med exempelvis våld och bråk mellan elever på skolan och att många elever känner sig otrygga. Det framgår även att elever upplever att skolan inte

2018-09-19
Dnr 44-2017:1742
19 (38)

agerar på ett sätt som gör att bråk upphör och att fula ord och hot har blivit normaliserade. Utredningen visar vidare att skolpersonalens närvaro saknas på vissa platser där bråk uppstår, trots att skolan har vidtagit åtgärder för att placera ut personal där elever befinner sig. Av utredningen framgår också att elever inte alltid berättar för skolans personal om de känner sig otrygga eller när något har hänt, av rädsla för att bli kallade "tjallare" och att situationen ska förvärras. Även om rektorn är medveten om problematiken och åtgärder har vidtagits för att förbättra tryggheten visar utredningen att det fortfarande förekommer incidenter på skolan i för stor utsträckning och att skolmiljön inte präglas av trygghet. Skolinspektionen vill framhålla att det finns en tydlig koppling mellan bristerna i tryggheten och bristerna i arbetet med att motverka kränkande behandling och det förebyggande värdegrundsarbetet.

I skollagen anges att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. I förarbetena till bestämmelsen anges att en av de viktigaste förutsättningarna för att barn och ungdomar ska kunna inhämta och utveckla kunskaper och värden är en trygg och stimulerande lärandemiljö (prop. 2009/10:165 s. 319).

Skolinspektionens utredning

Av Skolinspektionens intervjuer med elever framgår att det fortfarande finns allvarliga brister i tryggheten, att fula ord har blivit normaliserade och att eleverna upplever att skolan inte agerar i tillräcklig omfattning. I intervjuer med elever i årskurserna 4-6 uppger en elev att elever på mellanstadiet undviker att gå till högstadiets korridor på grund av att eleverna på högstadiet puttar bort yngre elever. En elev uppger att det har hänt att högstadieeleverna tagit bilder på de yngre eleverna. Eleven uppger även att "då gick vi till en lärare men de gjorde inget, de sa bara att det är därför ni inte ska gå dit." Eleverna uppger att de har sagt till sina lärare om högstadiet "men de har inte gjort något". Eleverna har också tagit upp trygghetsfrågor på klassrådet. Flera elever uppger även att det inte händer någonting trots att saker lyfts på elevrådet. En elev uppger dock att de inte brukar prata om trygghet så mycket utan de "pratar mest om vad vi vill ha, alltså saker." En elev uppger att om det händer något där lärarna inte är med får eleverna "skylla sig själva". En elev uppger att det sägs fula ord varje dag men att läraren inte säger till eleverna varje dag. En annan uppger att det i hans klass också sägs fula ord varje dag, "men vi menar inget med det, det är ett vardagligt språk". När läraren stoppar dem, då fortsätter de att svära ännu värre. En elev uppger att i hans klass bråkar och slåss elever och säger fula ord och slår varandra, "men när fröken kommer då säger de att de bara skojar". Då säger läraren att det var ett bråk och så reds det ut. "Ibland förstår inte lärarna att tjafset fortsätter", uppger eleven. I intervju med elever i årskurserna 7-9 uppger en elev att ibland händer det saker i korridoren.

2018-09-19
Dnr 44-2017:1742
20 (38)

Eleven uppger även att en elev hotade en annan elev. Vid intervjun framkommer vidare att det förekommer att äldre elever driver med och förnedrar yngre elever och att det händer bakom lärarnas rygg.

I Skolinspektionens intervjuer med lärare bekräftas elevernas bild av att det fortfarande finns allvarliga brister i tryggheten, även om situationen har blivit bättre. I intervju med lärare i årskurserna 4-6 uppger en lärare att elever är oroliga för att ta sig till högstadiet. Läraren uppger även att "det är som att det finns ett monster där, de är oroliga inför hösten." En annan lärare uppger att elever tycker det finns "läskiga" personer på högstadiet. Läraren uppger dock att det är mycket lugnare på mellanstadiet. Läraren uppger vidare att "det har lugnat ner sig jättemycket." Successivt har det blivit mycket lugnare i korridorerna. Läraren uppger även att "i höstas var det slagsmål varje dag." En lärare uppger att det finns elever som lätt kan utnyttja de yngre eleverna. Det finns en kultur att de vill hämnas och det kan ske utan att de talar om det för de vuxna på skolan. En lärare berättar att en "vedergällning" skedde i hans klass senast för ett par veckor sedan, rektorn fick reda på det direkt. I intervju med lärare i årskurserna 7-9 uppger en lärare att merparten av eleverna är trygga men vissa elever känner sig mindre trygga. Läraren uppger även att det är vissa elever som hittar lämpliga elever för att visa sin makt. Elever gör andra elever otrygga. Det är inte ok och de försöker jobba med det, uppger läraren.

I Skolinspektionens intervjuer med lärare bekräftas även elevernas uppgifter om att fula ord, liksom hot, har blivit normaliserade. I intervju med lärare i årskurserna 4-6 uppger en lärare att hen inte hinner agera på allting, "man måste sälla, jag har inte all tid i världen, jag tar det viktigaste först, jag kan inte ägna all min tid åt deras problem." En annan lärare uppger att hen alltid går fram om eleverna gör något som de inte ska. Läraren uppger även att "skojbråk reagerar man på. Men de fula orden är så vanliga att man skulle behöva en som bara fokuserar på det." I intervju med lärare i årskurserna 7-9 ger en lärare ett exempel att tidigare när en elev sade att "jag ska döda dig din jävel" då blev det polisanmälan men nu har det blivit normaliserat. Det finns en jargong mellan elever och "nivån" måste ner för vissa elever tar till sig och mår inte bra. En lärare uppger att när de ser något som inte är bra då agerar de flesta lärare men det är problematiskt när de inte ser.

Även vid Skolinspektionens intervjuer med elevhälsoteamet framkommer att det fortfarande finns allvarliga brister i tryggheten, även om situationen har blivit bättre. En representant uppger att det finns många elever som är väldigt kontaktsökande och det finns många elever som känner sig ensamma. En representant uppger att rasterna är mycket bättre, särskilt på lågstadiet. En representant uppger att det fortfarande finns oro kvar, ofta på grund av kränkningar

2018-09-19
Dnr 44-2017:1742
21 (38)

och det gäller framför allt i en klass på högstadiet. Elevhälsoteamet har fått information om det genom hälsosamtalen. En annan representant uppger att överlag är det lugnare i korridorerna jämfört med tidigare och det förekommer inte lika mycket kriminalitet på skolan. En representant uppger dock att det är mycket verbala kränkningar och det har varit mycket skojbråk som urartar. Representanten uppger att det inte har varit lika mycket grovt våld och inte med samma frekvens som tidigare, det kanske sker två incidenter istället för fem. En representant från elevhälsoteamet uppger att trygghetsteamet har möten varje vecka men att arbetet med aktiva åtgärder och främjande åtgärder inte har kommit igång än. En annan representant uppger att en kurator har börjat arbeta lite med aktiva och främjande åtgärder. I en årskurs på mellanstadiet är det våld på lektionerna och en kurator har satt igång ett arbete.

Den bild gällande tryggheten som förmedlas av elever, lärare och elevhälsoteamet bekräftas vid Skolinspektionens intervjuer med rektorn. Rektorn uppger att det finns många elever som är otrygga på skolan, vilket framkom i en elevenkät som genomfördes under våren 2018. Rektorn uppger att enkätundersökningen visar att det inte är tryggt på lågstadiet. Men i jämförelse med de andra stadierna är det bättre på lågstadiet eftersom de vuxna följer sina grupper hela tiden. Rektorn uppger att tryggheten inte är bra på mellanstadiet utan där behövs vuxnas engagemang på ett annat sätt i trygghetsarbetet. Rektorn uppger att känslan är att eleverna på högstadiet känner sig otrygga. Det är några större elever som kan skapa otrygghet men som själva inte är trygga. Det har funnits enskilda elever som varit otrygga under en längre period. Rektorn uppger att de har utvärderat resultatet av enkäterna och lärarna beskriver ett lugn som inte fanns i exempelvis december. Rektorn uppger att eleverna inte är rädda för lärarna, men att det kan saknas relationer.

Av Skolinspektionens intervjuer med elever och lärare framgår vidare att skolpersonalens närvaro saknas på vissa platser där bråk uppstår, även om skolan har vidtagit åtgärder för att öka vuxennärvaron. I intervju med elever i årskurserna 4-6 uppger elever att de visserligen har rastvakter men att rastvakterna inte ser allt och att det finns ställen där rastvakterna inte brukar vara på, exempelvis utanför träslöjden och på parkeringen. I intervju med lärare i årskurserna 1-3 uppger en lärare att alla vuxna inte är på sin plats under rastvakten och det gör att det blir otryggt. Exempelvis på berget bakom skolan, där händer det saker när vuxna inte är där. En lärare uppger att det också kan hända saker i kapprummen. Där kan eleverna gå in och där finns inga vuxna på rasterna. Rektorn uppger att det är fler vuxna ute bland eleverna och att hon har ett rum i anslutning till där elever befinner sig och en kurator sitter också i samma korridor. Rektorn uppger även att de utifrån kartläggningar har försökt att placera ut personal i skolan.

2018-09-19
Dnr 44-2017:1742
22 (38)

Av Skolinspektionens intervjuer med lärare och elever framgår även att elever inte alltid berättar för skolans personal om de känner sig otrygga eller när något har hänt. I intervju med lärare i årskurserna 4-6 uppger lärarna att "tjallare" är fortfarande det värsta man kan bli kallad. En lärare uppger att de alltid uppmuntrar eleverna till att berätta men hen tror att det är värre om en elev har en konflikt med någon på högstadiet, då vill eleven inte berätta. En lärare uppger att den här "tjallarkulturen" börjar på mellanstadiet men sen på högstadiet blir det ännu värre. I intervju med elever i årskurserna 7-9 uppger en elev att hen inte gick och berättade för någon på skolan efter en incident, hen vågade inte utan det hade bara blivit värre. En annan elev uppger också att det skulle ha blivit värre om hen berättade för någon vuxen om det hade hänt något. En elev uppger att hen känner förtroende för skolans två kuratorer. Även i intervju med elever i årskurserna 4-6 uppger en elev att ibland vågar de inte berätta för att då blir de kallade för "tjallare".

Det finns fortfarande stora brister i studieron

Skolinspektionen bedömer att det fortfarande finns brister i studieron på Annerstaskolan. Utredningen visar att studieron fortfarande varierar beroende på klass, ämne och/eller undervisande lärare. Utredningen visar även att det fortfarande inte råder samsyn i hur skolan ska hantera störningsmoment och att ordningsreglerna inte är implementerade på hela skolan. Bristande studiero relaterar enligt Skolinspektionen till bristerna i undervisning och lärande samt till bristerna i extra anpassningar och särskilt stöd. En del i arbetet med studiero är till exempel att se till att undervisningen innebär ett aktivt lärarstöd och det kan påverka studieron negativt om elever som är i behov av extra anpassningar och särskilt stöd inte ges det stödet. Studiero är vidare en förutsättning för att eleverna ska kunna lära sig och nå så långt som möjligt i förhållande till utbildningens mål.

I skollagen anges att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Skolinspektionens utredning

Av Skolinspektionens intervjuer med rektorn framkommer att studieron varierar beroende på klass, ämne och/eller undervisande lärare och att det finns problem med studieron i mellanstadiet och högstadiet. Rektorn uppger att på mellanstadiet varierar studieron mellan ämnen och mellan klasser, det är studiero i vissa klasser beroende på vilket ämne de har. Två klasser på mellanstadiet har mer utmaningar med studieron, framförallt i ett ämne. Där har klassens mentor fått gå in och stötta i de ämnen som inte fungerat, uppger rektorn. Rektorn uppger vidare att studieron på högstadiet är avhängig av vilken lärare som har undervisningen. Rektorn uppger att de insatser som har genomförts är att en

2018-09-19
Dnr 44-2017:1742
23 (38)

lärare fick ta hand om tre elever och en annan lärare fick arbeta utanför klassrummet för att kunna möta de elever som går in och ut ur klassrummen. Vilket resultat detta gett i klassrummet vet inte rektorn. Rektorn uppger även att många elever på högstadiet känner att det inte spelar någon roll om de är inne eller utanför klassrummet. Rektorn berättar att hon har haft ett samtal med en elev som beskrev att hen inte får det stöd som behövs, och därför går eleven inte till lektionen. Rektorn uppger att studieron på lågstadiet ser bra ut utifrån det hon har sett.

Även av Skolinspektionens intervjuer med lärare framkommer att studieron varierar bland annat beroende på, klass, ämne och/eller lärare och att det i vissa ämnen och klasser och hos vissa lärare finns problem med studieron. I intervjuer med lärare som undervisar i årskurserna 1-3 uppger en lärare att det blir stökigt när eleverna inte vet vad de ska göra. Eleverna testar också de nya lärarytorna. En lärare uppger att det sällan är stökigt fram till lunch men på eftermiddagen är det svårare att "hålla ihop det". I intervjuer med lärare i årskurserna 4-6 uppger en lärare att hen började i januari och att hen inte har upplevt att eleverna har haft studiero under hela den tiden. En lärare uppger att det på vissa lektioner inte är studiero i hans klass, eleverna "spårar ur" vid lektioner i två ämnen. Vissa elever sätter igång och de andra tycker det är roligt. Läraren uppger även att en annan lärare inte vill undervisa klassen utan resurs. Läraren uppger vidare att när hen har klassen är eleverna väldigt lugna. Läraren uppger vidare att kuratorn ska börja jobba med klassen kring hur man är en bra kompis. En annan lärare uppger att hen flaggat under flera månader och inte fått stöd för sin besvärliga klass. I intervju med lärare i årskurserna 7-9 uppger en lärare att studieron beror på vilken dag det är, ibland är det lugnt och ibland kan det vara problem. Läraren uppger även att störningsmoment kan bero på att det finns konflikter mellan elever och att elever kan missförstå instruktioner. Läraren uppger vidare att ibland måste elever gå ut ur klassrummet för att det ska bli lugnt i klassrummet. En annan lärare uppger att många elever har det svårt, eleverna har svårt att anpassa sig till en vanlig klassrumssituation. När eleverna ska röra sig mellan lektionsalar blir det problem, enligt läraren. Läraren uppger vidare att det har kommit nya elever och det har varit lärarbyten vilket påverkar lugnet och ron i klassrummet. Det är svårt att fånga alla elever och få dem att förstå vad som är viktigt på lektionerna uppger läraren. Men läraren uppger även att hen kan gå från en jättebra lektion och sedan är nästa lektion helt annorlunda.

Av Skolinspektionens intervjuer med elever framkommer att det finns problem med studieron och att detta varierar med hänsyn till årskurs, ämne och/eller lärare. I intervju med elever i årskurserna 4-6 uppger elever att det finns strängare lärare som gör att elever inte stör. Eleverna uppger att det är skillnad om de

2018-09-19
Dnr 44-2017:1742
24 (38)

kan koncentrera sig på lektionerna, med olika lärare blir det olika beteenden i klassrummet. Med vissa lärare så stör elever mer. En elev uppger att det inte fungerar så bra på lektioner i två ämnen, men det har ändå blivit bättre. En annan elev uppger att de får bra läxor, lärarna lär ut bra och att arbetsron oftast brukar vara bra. Men när eleverna är trötta kan det vara dåligt, men inte "jätte-högljutt", uppger eleven. En elev uppger att det i hans klass brukar vara bra, om det är någon elev som stör får de gå ut. Det händer kanske två gånger i månaden. En elev uppger att det kan vara stökigt på cirka två lektioner på en vecka. På frågan om hur en typisk lektion är uppger en elev att alla elever i hans klass kommer sent till lektioner och läraren "förklarar lite" vad de ska göra på lektionen. Eleven uppger även att det är stökigt på lektionerna. En annan uppger att de elever som kommer först till lektionerna är lugna och sedan kommer resten av klassen, de stökiga eleverna. I intervjuer med elever i årskurserna 7-9 uppger en elev att det kan vara svårt att koncentrera sig ibland för att det är en stor klass med en lärare. En annan elev uppger att elever ska arbeta enskilt med arbetsuppgifter, men det gör eleverna inte utan de spelar spel eller är högljudda. En elev uppger att det är lugnt men två ämnen är inte intressanta, men oftast är det lugnt. Fyra elever uppger att det varierar mellan tre och åtta gånger per vecka som det är stökigt. En annan elev uppger att det brukar vara stökigt efter lunch. En elev uppger att det är mest ämnet som spelar roll om det är stökigt eller inte.

Vid Skolinspektionens lektionsobservationer bekräftas bilden av att det finns problem med studieron vid skolan. Skolinspektionen observerade 19 lektioner i årskurserna 2-9 vid tillsynsbesöket. Bland annat besökte Skolinspektionen de klasser där det vid tidigare besök hade funnits utmaningar med studieron. På åtta av lektionerna förekommer det att eleverna pratar högt med varandra under lektionen och att undervisande lärare inte bemöter det. Det förekommer på sju lektioner att elever exempelvis stör varandra, kastar suddgummi på varandra och att elever går in och ut ur klassrum.

Av Skolinspektionens intervjuer med elevhälsoteamet framkommer att studieron varierar beroende på ämne och/eller undervisande lärare. Tre representanter uppger att studieron varierar beroende på vilken lärare som undervisar. En representant uppger att det är väldigt lugnt i vissa klasser och i andra klasser är det inte det. En annan representant uppger att de behöver arbeta med att skapa bättre relationer. En representant uppger att de har haft handledning för lärarna och att de började med det i höstas. Representanten uppger även att specialpedagogen från det kommungemensamma skolstödet har gett stöd till vissa lärare men att resultatet av det arbetet beror också på hur öppen läraren är för att ta emot hjälpen. En representant uppger att studiero handlar både om trygghet och lugn men också om att eleverna vet vad de ska göra på lektionerna.

2018-09-19
Dnr 44-2017:1742
25 (38)

Av Skolinspektionens utredning med rektorn, lärare och elever framkommer att det inte råder samsyn i hur skolan ska hantera störningsmoment och att det inte finns förutsättningar för samtal mellan lärare gällande studieron. Rektorn uppger att lärare hanterar störningsmoment olika och att det inte heller finns förutsättningar för de samtalen. I intervju med lärare som undervisar i årskurserna 1-3 uppger en lärare att arbetslagsmötena har varit otillfredsställande eftersom lärarna inte riktigt getts förutsättningar att prata om studieron. En lärare uppger att det har hänt mycket sedan rektorn kom men eftersom rektorn kom i februari 2018 har skolan inte hunnit se effekterna av arbetet ännu. En lärare uppger att "de litar på oss men vi behöver ju också stöd." Även lärare som undervisar i årskurserna 4-6 uppger att det förs diskussioner om hur man hanterar störningsmoment men de behöver diskutera det mer för att få en samsyn. Lärarna uppger att de behöver prata om detta på arbetslagsmötena. Genom spontana samtal jobbar de tillsammans, men det skulle behövas en tydligare organisation. Läraren uppger även att de har känt sig ensamma och saknat stöd från ledningen. "Vi håller på och drunknar allihop så vi kan inte hjälpa varandra", uppger en lärare. I intervju med lärare som undervisar i årskurserna 7-9 uppger två lärare att det inte råder en samsyn bland lärare hur de ska hantera störningsmoment. En av lärarna uppger att det är många vikarier och nya lärare som inte har samma förhållningsätt.

Även i intervjuer med elever framkommer att lärare hanterar störningsmoment olika och att det ofta beror på vilken lärare det är om eleverna följer tillsägelser eller inte. I intervju med elever i årskurserna 4-6 uppger en elev att läraren säger till om det är stökigt och då brukar eleverna som stökar sluta men sen börjar de igen och ibland hämtar läraren rektorn. Rektorn kommer inte så ofta till klassen, uppger eleven. En elev uppger att det brukar bli tyst när läraren säger till. En elev uppger att vissa elever går ut med en assistent. Det kan vara de eleverna som stör som får gå ut. En elev uppger att de elever som är stökiga får två chanser, vid den tredje gången som de är stökiga ringer läraren hem och eleverna får gå ut ur klassrummet. Elever uppger att vissa lärare inte gör något om elever kommer sent och är stökiga. Elever uppger att lärare ofta säger till elever, men eleverna lyssnar inte. Elever uppger även att det inte blir några konsekvenser av att elever har stört lektioner. Elever uppger vidare att lärare hotar med konsekvenser men de ringer inte hem. I intervju med elever i årskurserna 7-9 uppger en elev uppger att det beror på om läraren är sträng eller om de gillar läraren om det är stökigt eller inte. En elev uppger att lärare säger till tre gånger men det händer inget efter det. Eleven behöver inte gå ut om de stör. Elever uppger att alla elever lyssnar på lärarna i två ämnen.

Av Skolinspektionens intervjuer med lärare och elever framkommer att ordningsreglerna inte är implementerade på hela skolan. I intervju med lärare som

2018-09-19
Dnr 44-2017:1742
26 (38)

undervisare i årskurserna 7-9 uppger en lärare att vid läsårets start hade de genomgång med eleverna av ordningsreglerna men med tiden har reglerna sedan inte hållits, som exempel regeln gällande mobiler. Förra skolledningen tyckte att det var viktigt att eleverna inte skulle ha mobilerna och kränkningar på nätet minskade. Läraren uppger även att de själva är lite vilsna, till exempel gällande hur de ska förhålla sig till kepsar. Nuvarande ledning har tonat ner regeln med mobiltelefon och det är inte lika tydligt. En lärare uppger att hen följer reglerna, men att lärarna gör olika. Eleverna upplever att ordningsregler finns men de följer dem inte. En lärare uppger att de har gjort sitt men det får inga konsekvenser om eleverna bryter mot ordningsreglerna. Läraren frågar sig, vad som händer sedan. En annan lärare uppger att det har varit mycket sjukskrivningar och mycket vikarier vilket har skapat oroliga situationer och svårigheter i att hålla på ordningsreglerna. En lärare uppger att ledningen håller på att revidera ordningsreglerna i ledningsgruppsmötena. Det ska komma ett förslag på nya ordningsregler nästa termin uppger läraren. En lärare uppger att de har bytt skolledning och att de har haft olika uppfattning om vilka regler som att viktiga, de har tyckt olika och det har skapat ambivalens. I intervju med elever i årskurserna 7-9 uppger elever att det finns ordningsregler på skolan men att ingen följer dem. En elev uppger att hen aldrig har läst ordningsreglerna. En elev uppger att det finns ordningsregler om mobiltelefoner men att ingen följer dem och en annan elev uppger att elever har mobiler med sig under lektionen. Ytterligare en elev uppger att lärare ser att de har mobiler men tar dem inte.

Det finns fortfarande brister i skolans målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att det fortfarande finns brister i skolans målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling. Utredningen visar att skolan har ett pågående arbete med att revidera planen mot kränkande behandling och att det har genomförts elevenkäter om bland annat trygghet i syfte att identifiera vilka åtgärder som behöver vidtas. Utredningen visar dock även att skolan alltför inte har identifierat de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling vid skolan eller genomfört sådana åtgärder. En översikt över åtgärderna samt en redogörelse för vilka åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året framgår därför inte heller av planen mot kränkande behandling. Det fanns brister i arbetet för att motverka kränkande behandling även under föregående läsår och planen innehåller inte heller en redogörelse för hur planerade åtgärder för föregående år har genomförts. Utredningen visar också att det finns brister i att alla lärare inte anmäler alla händelser där en elev anser sig ha blivit

2018-09-19
Dnr 44-2017:1742
27 (38)

utsatt för kränkande behandling till rektorn. Det framgår att det saknas en tydlighet kring vilka slags händelser som ska anmälas till rektorn. Skolinspektionen vill i sammanhanget framhålla att anmälningsskyldigheten omfattar alla händelser där en elev upplever sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. Det ska inte göras någon värdering av hur allvarlig en händelse är innan den anmäls till rektorn respektive huvudmannen. Anmälningsskyldigheten uppkommer vidare oavsett om eleven själv har uppgett sig ha blivit utsatt för kränkande behandling eller om det på något annat sätt kommit fram att eleven kan ha blivit utsatt för kränkande behandling, till exempel genom skolpersonalens egna observationer av händelser som till sin karaktär är sådana att de kan utgöra kränkande behandling.

Av skollagen följer att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Huvudmannen ska vidare se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. Huvudmannen ska även se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

I skollagen anges även att en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn.

Skolinspektionens utredning

Av Skolinspektionens utredning framgår att det finns brister i det målinriktade arbetet för att motverka kränkande behandling. Av Skolinspektionens tidigare beslut framgår att det målinriktade arbetet för att motverka kränkande behandling hade avstannat och att det inte fanns en gällande plan mot kränkande behandling för läsåret 2017/18. Vidare framgår av beslutet att ett arbete för att rätta till bristerna hade påbörjats. I kommunens redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av beslutet anger huvudmannen att Annerstaskolan har reviderat planen mot kränkande behandling i väntan på skolans analys av genomförd elevenkät. Kommunen anger att en ny årlig plan mot kränkande behandling kommer att upprättas för läsåret 2018/19. Skolinspektionen har tagit del av dokumentet "Annerstaskolans plan mot diskriminering och kränkande behandling År 2018". Av dokumentet framgår att arbetet pågår med att sammanfatta och utvärdera skolans trygghetsinsatser under år 2017. Det framgår även att arbetet med analys och presentation av resultatet av elevenkäten är påbörjat men inte färdigställt och att arbetet med skolans aktiva åtgärder samt

2018-09-19
Dnr 44-2017:1742
28 (38)

främjande aktiviteter ännu inte har påbörjats. Rektorn uppger i intervju att skolan arbetar mycket åtgärdande men att det inte är så det ska vara. Skolan ska arbeta vidare med planen mot kränkande behandling under hösten 2018 anger rektorn. Rektorn uppger även att utifrån kartläggningen, måste arbetslagen ta fram sina egna mål.

Av Skolinspektionens intervju med lärare och rektorn framkommer att det finns brister i lärares skyldighet att anmäla upplevelser av kränkande behandling till rektorn. I intervju med lärare som undervisar i årskurserna 4-6 uppger en lärare att om en konflikt blir löst skrivs det ingen incidentrapport men om "de är uppkäftiga och inte lyssnar" då skrivs en incidentrapport. En lärare uppger att det påverkar om man vet att incidentrapporten bara blir en "hyllvärmare" då kan tiden läggas på annat, exempelvis att själv boka en tid med kuratorn. En lärare uppger att hen skriver incidentrapport efter en händelse när hen behöver stöd av föräldrar och när elever känner sig kränkta. En lärare uppger att hen skrivit många incidentrapporter men har förstått att de sedan inte kommit vidare och läraren har inte fått någon återkoppling på någon incidentrapport. I intervju med lärare i årskurserna 7-9 uppger en lärare att det är svårt att dra gränsen för när de ska skriva en incidentrapport. De markerar om de hör något som inte är ok. Det händer inget mer än så, men de har markerat, uppger läraren. Samma lärare ställer sig frågan om de ska gå vidare med allt som händer. En annan lärare uppger att det har blivit legitimt med svordomar, det har enligt läraren "blivit naturligt i språket". Läraren anger att för eleverna är det inget känsloladdat språk. En lärare uppger att de skriver anmälan om en elev upplever sig som kränkt. Läraren uppger även att om elever använder uttryck mellan varandra då reagerar lärarna, men läraren skriver inte en incidentrapport om det. En lärare uppger att hen skriver en incidentrapport när hen inte kan lösa problemet och när läraren ringer hem till vårdnadshavare. En lärare uppger att hen inte vet vad som händer efter att de har skrivit en anmälan. En annan lärare uppger att de pratar med kuratorn direkt och det sker en återkoppling till lärarna. Rektorn uppger att tydligheten i vad som ska rapporteras inte har gått fram till alla lärare. Rektorn uppger även att anmälningarna exempelvis kan handla om att även lärarna känner sig kränkta och att det behövs utbildning kring detta. Rektorn uppger vidare att 7-8 anmälningar per vecka rapporteras in men hon är inte säker på om allt rapporteras som det borde.

Motivering till föreläggande med vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett

2018-09-19
Dnr 44-2017:1742
29 (38)

beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt samma bestämmelses andra stycke, förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Verksamheten vid Annerstaskolan uppfyller inte de krav som ställs i författningarna. Huddinge kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa de konstaterade bristerna.

Skolinspektionen konstaterar att det, trots Skolinspektionens tidigare föreläggande (se beslut den 20 december 2017, dnr 44-2017:1742) fortfarande finns allvarliga brister i trygghet, studiero och i arbetet med att motverka kränkande behandling vid skolan. Skolinspektionens uppföljning visar, som framgått, att alla elever fortfarande inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero och att det fortfarande finns brister i skolans målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling samt i anmälningsskyldigheten. De åtgärder som skolan vidtagit för att komma tillrätta med problematiken har inte gett tillräckligt resultat. Med hänsyn till bristernas allvar, de konsekvenser bristerna redan har fått och framöver riskerar att få för eleverna och den tid under vilket bristerna har pågått bedömer Skolinspektionen att bristerna är av sådan art att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Nya brister i verksamheten

Vid Skolinspektionens uppföljning av beslutet från den 20 december 2017 har det tillkommit nya brister. Skolinspektionen motiverar dessa brister nedan.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen konstaterar att Huddinge kommun inte uppfyller författningsskraven avseende att:

- Det bedrivs ett förebyggande värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet. (Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, God miljö för utveckling och lärande, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden)

Åtgärder

2018-09-19
Dnr 44-2017:1742
30 (38)

- Se till att det bedrivs ett aktivt förebyggande värdegrundsarbete som integreras i undervisningen i alla ämnen. I detta ingår att se till att det finns förutsättningar för att bedriva ett sådant arbete.

Motivering till bedömning av brist

Det finns brister i det förebyggande värdegrundsarbetet

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Annerstaskolans värdegrundsarbete. Tillsynen visar att det inte bedrivs något gemensamt förbyggande värdegrundsarbete, utöver enskilda insatser, och att värdegrundsarbete inte integreras i undervisningen i alla ämnen. Av utredningen framgår att det varierar mellan lärare om det bedrivs ett aktivt värdegrundsarbete i undervisningen och att det värdegrundsarbete som bedrivs sker på den enskilde lärarens eller arbetslagets initiativ. I undervisningen ska lärarna, utöver kursplanen, även utgå från läroplanens övergripande mål. Dessa mål handlar i stor utsträckning om vilka normer, attityder och förhållningssätt eleverna ska utveckla. Detta ska påverka lärarens val av arbetssätt och arbetsformer. Brister i värdegrundsarbete kan leda till att eleverna inte inhämtar de värden som utbildningen syftar till att ge samt att eleverna inte ges möjlighet att få sina skilda uppfattningar bemötta med kunskap, öppna diskussioner och aktiva insatser. Skolinspektionen vill understryka att arbetet med värdegrunden är särskilt viktigt vid Annerstaskolan utifrån det som har framkommit i tillsynen vad gäller brister i tryggheten. Ett värdegrundsarbete som genomsyrar skolans förhållningssätt är centralt för att skapa en trygg studiemiljö.

Enligt 1 kap. 4 § skollagen ska utbildningen förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Vidare ska utbildningen enligt 1 kap. 5 § skollagen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. I skollagen anges även att var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

I 1 kap 4 § skollagen och läroplanen för grundskolan framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Vidare framgår av läroplanen att var och en som verkar inom skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt

solidaritet mellan människor är de värden som skolan ska gestalta och förmedla. Av läroplanen framgår också att skolan aktivt och medvetet ska påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling i olika sammanhang. Läraren ska bland annat klargöra och med eleverna diskutera det svenska samhällets värdegrund och dess konsekvenser för det personliga handlandet.

I förarbetena till skollagen anges att det förebyggande arbetet är centralt. Det är skolans, och ytterst rektorns, ansvar att skapa trygghet och studiero i skolan. En viktig förutsättning för detta är att elever, lärare och annan personal känner ett gemensamt ansvar och har respekt för varandra i skolan samt att skolan även involverar elevernas vårdnadshavare i arbetet med att skapa gemensamma utgångspunkter för en trygg skolmiljö. Det kräver ett aktivt värdegrundsarbete där grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling. Att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet utgör grunden för en trygg och utvecklande studiemiljö. (Prop. 2009/10:165 s. 320)

Av läroplanen för grundskolan framgår vidare bland annat att skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Omsorg om den enskildes välbefinnande och utveckling ska prägla verksamheten. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser. Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära.

Skolinspektionens utredning

Av Skolinspektionens intervju med rektorn och lärare framkommer att det varierar mellan lärare om det bedrivs ett aktivt förebyggande värdegrundsarbete i undervisningen och att det värdegrundsarbete som bedrivs sker på den enskilde lärarens eller arbetslagets initiativ. Rektorn uppger att det inte finns något gemensamt värdegrundsarbete på Annerstaskolan. Rektorn uppger även att det inte finns förutsättningar för det. Det finns, enligt rektorn, luckor i schemat som kan användas till värdegrundsarbetet men hur luckorna används är oklart. Rektorn uppger vidare att skolan har haft föreläsningar, exempelvis om nätmobbning. Rektor uppger även att det varierar om lärarna arbetar med värdegrund i undervisningen och att alla lärare inte har rätt verktyg för att arbeta

2018-09-19
Dnr 44-2017:1742
32 (38)

med värdegrunden. Vissa lärare förstår inte varför de ska jobba med dessa frågor. Rektorn uppger vidare att till hösten ska det ligga en halvtimme i schemat där lärare ska arbeta med värdegrund. I intervju med lärare som undervisar i årskurserna 4-6 uppger en lärare att skolans trygghetsgrupp har sagt att skolan måste starta ett rejält arbete med värdegrundsarbete. Läraren uppger även att det inte finns något värdegrundsarbete idag. Läraren uppger vidare att de måste lära eleverna att lösa sina konflikter. En annan lärare uppger att värdegrundsarbetet i nuläget sker på de enskilda lärarnas initiativ. Lärare uppger vidare att skolledningen inte har satt något mål kring värdegrundsarbetet. Lärare uppger även att skolledningen har påpekat att del 1 i läroplanen är lärarnas arbete också. Rektorn har pratat om att mentorn kommer att ha värdegrundsarbete på schemat till hösten, berättar lärarna. I intervju med lärare som undervisar i årskurserna 7-9 framkommer att de har arbetat med värdegrundsövningar i elevens val. Lärare uppger även det är upp till varje lärare att arbeta med värdegrunden och att vissa lärare tycker att det är svårare. En lärare uppger att hens ämnen är mer tacksamma att arbeta med värdegrund i. Läraren har diskussioner med eleverna och eleverna öppnar upp sig ganska mycket då. En lärare uppger att värdegrundsarbetet initieras i arbetslaget och enskilt.

Motivering till föreläggande med vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt samma bestämmelses andra stycke, förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövt.

Verksamheten vid Annerstaskolan uppfyller inte de krav som ställs i författningarna. Huddinge kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa de konstaterade bristerna.

Skolinspektionens tillsyn visar, som framgått, att det inte bedrivs ett aktivt förebyggande värdegrundsarbete i enlighet med författningarna. Skolinspektionen vill i sammanhanget framhålla att det finns en tydlig koppling mellan brister i värdegrundsarbetet och brister inom andra centrala områden som framkommer i detta beslut – se särskilt trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande

behandling. Med hänsyn särskilt till bristens allvar och de konsekvenser den kan antas ha fått och framöver riskerar att få för eleverna bedömer Skolinspektionen att det finns skäl att förena föreläggandet med vite.

Särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Huddinge kommun inte uppfyller författningsskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8–12 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Se till att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, eller de kravnivåer som gäller, eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga eller om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.
- Se till att en elev ges särskilt stöd på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, om en utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd.
- I ovanstående ingår att:
 - se till att det finns strukturer för arbetet med särskilt stöd på skolan,
 - se till att elevhälsan har förutsättningar att hantera det stora antalet ärenden gällande utredningar av behov av särskilt stöd och
 - se till att den specialpedagogiska kompetensen i elevhälsan har förutsättningar att ge särskilt stöd när behov av det har ansetts föreligga.

Motivering till bedömning av brist

Det finns stora brister i arbetet med särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att det finns stora brister i Annerstaskolans arbete med särskilt stöd. Tillsynen visar att det finns elever på skolan som inte får sitt behov av särskilt stöd skyndsamt utrett i enlighet med författningarna. Av utredningen framgår bland annat att elevhälsoteamet har ett stort antal ärenden gällande utredningar av behov av särskilt stöd att hantera och att det därför kan ta lång tid innan elevers behov utreds. Tillsynen visar även att alla elever som är i behov av särskilt stöd inte får det särskilda stöd som de har rätt till. Av utredningen framgår bland annat att efter att en elev har konstaterats vara i behov av särskilt stöd har det till stor del varit upp till enskilda lärare att ge det särskilda stödet. Av utredningen framgår också att det saknas en struktur för arbetet med särskilt stöd. Skolinspektionen ser särskilt allvarligt på bristerna med tanke på den låga måluppfyllelsen vid skolan.

Enligt skollagen ska det anmälas till rektorn om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska enligt skollagen ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt.

Av skollagen följer vidare att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. För en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ges möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Av läroplanen för grundskolan framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar eller det särskilda stöd samt den hjälp de behöver.

Skolinspektionens utredning

Av Skolinspektionens intervjuer med rektorn, lärare och elevhälsoteam framgår att det finns elever på skolan som inte får sitt behov av särskilt stöd skyndsamt utrett. Vid Skolinspektionens intervju med lärare på skolan uppger en lärare att hen påtalat till elevhälsoteamet att det finns elever på skolan som är i

2018-09-19
Dnr 44-2017:1742
35 (38)

behov av särskilt stöd utan att ha fått gehör för det från elevhälsoteamet. Läraren uppger också att hen gjorde pedagogiska kartläggningar i samband med en elevhälsokonferens i februari 2018 men att det sedan dess inte har hänt något. Rektorn uppger i intervju att lärarnas känsla är verklig, att det inte händer något med elevärenden. Rektorn uppger vidare att elevhälsoteamet har en lista på 70 elevärenden och att de vanligaste elevärendena är utredning av behov av särskilt stöd. Vid intervju med representanter från skolans elevhälsoteam uppger en representant att det ser olika ut i fråga om hur lång tid det tar från det att elevhälsoteamet tar emot en första anmälan om en elev tills det fattas beslut om att eleven ska få eller inte få åtgärdsprogram. Representanten uppger att det finns elever i en årskurs på högstadiet som lärare har anmält men det inte har hänt något med i tre års tid. En representant uppger att alla dokument och rutiner finns men att de inte följs. En representant uppger att det blir mer beroende på person än funktion på grund av att det saknas strukturer för det särskilda stödet. Vissa elever faller enligt representanten mellan stolarna. En representant uppger att med tanke på antalet ärenden på elevhälsoteamet finns det inte någon möjlighet att gå igenom dem på ett professionellt sätt. En representant uppger att det går väldigt fort i elevhälsoteamet med att avsluta ärenden, "ibland känns det som att vi sitter i en tingsrättssal". En representant uppger att elevärenden avslutas utan att det är riktigt avslutat.

Av Skolinspektionens intervjuer med rektorn, elevhälsoteamet och lärare framkommer att alla elever som är i behov av särskilt stöd inte får det särskilda stöd som de har rätt till samt att det saknas strukturer för arbetet med särskilt stöd. I Skolinspektionens intervju uppger rektorn att det finns resurser för att kunna ge särskilt stöd men att det inte finns någon struktur för det och att skolan inte har någon god planering för det. Rektorn uppger att lärarna i arbetslagen försöker lösa saker. I intervju med elevhälsoteamet uppger en representant att det finns dokument och rutiner för det särskilda stödet men att de inte följs. En representant uppger att det blir mer beroende på person än funktion på grund av att saknas strukturer för det särskilda stödet. Vissa elever faller, enligt representanten, mellan stolarna. Specialpedagogerna uppger att det finns elever som har behov av speciallärare. De uppger att det finns elever som skulle behöva speciallärarhjälp men som inte får det. Specialpedagogerna uppger vidare att även om en utredning genomförs och beslut fattas kvarstår frågan om vem som ska ge det särskilda stödet. En representant uppger att det inte händer så mycket när en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd. Det hamnar enligt representanten på lärarnivå. Representanten uppger även att många lärare känner sig otrygga med att "rodla runt i den situationen". I intervjuer med lärare som undervisar i årskurserna 7-9 uppger en lärare att det har varit mycket upp till enskilda lärare att ge särskilt stöd. Läraren uppger att vissa lärare jobbar mycket med det och andra inte och att de har avprickning av elever

2018-09-19
Dnr 44-2017:1742
36 (38)

där de kan se hur olika elever klarar av att nå målen. En annan lärare uppger att det inte räcker till, att de skulle behöva hitta extra tid att sitta mer med vissa elever. En annan lärare uppger att de skulle behöva ta sig an elever med lite extra insatta tider.

Av skolans dokumentation framgår att måluppfyllelsen hösten 2017 var mycket låg samtidigt som det, för elever som går i ordinarie undervisningsgrupp, fanns få upprättade åtgärdsprogram under vårterminen 2018. Av skolans dokumentation över elevernas måluppfyllelse framgår att 72 procent av eleverna i årskurs 6 inte nådde de kunskapskrav som minst ska uppnås i ett eller flera ämnen under höstterminen 2017. Motsvarande utfall för årskurs 7 var 43 procent och för årskurs 8 var det 36 procent. För årskurs 9 var det 57 procent av eleverna som inte nådde målen i ett eller flera ämnen under samma termin. Av skolans dokumentation framgår även att 27 procent av eleverna i årskurs 9 befarades att inte uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås i ett och samma ämne höstterminen 2017, vårterminen 2017 och höstterminen 2016. Det framgår även att åtta av dessa elever i årskurs 9 inte hade nått målen i ett eller flera ämnen under fem terminer. Av huvudmannens redovisning framgår vidare att, med undantag för elever som är placerade i särskild undervisningsgrupp, hade endast två elever i dåvarande årskurs 8 upprättade åtgärdsprogram, vid slutet av vårterminen 2018. Ingen elev i dåvarande årskurs 9 hade något upprättat åtgärdsprogram vid slutet av vårterminen 2018, med undantag för elever som var placerade i särskild undervisningsgrupp. Det framgår även att för en elev i årskurs 8 och tre elever i årskurs 9 hade beslut om att inte upprätta ett åtgärdsprogram.

Motivering till föreläggande med vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Ett föreläggande får enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt samma bestämmelses andra stycke, förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Verksamheten vid Annerstaskolan uppfyller inte de krav som ställs i författningarna. Huddinge kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa de konstaterade bristerna.

Skolinspektionen bedömer vidare att föreläggandet ska förenas med vite. Skolinspektionen konstaterar att det finns allvarliga brister i arbetet med särskilt stöd vid skolan. Skolinspektionens uppföljning visar, som framgått, att alla elevers behov av särskilt stöd inte utreds skyndsamt och alla elever i behov av särskilt stöd inte ges sådant stöd. Med hänsyn till bristernas allvar, de konsekvenser bristerna redan har fått och framöver riskerar att få för eleverna och den tid under vilket bristerna har pågått bedömer Skolinspektionen att bristerna är av sådan art att de allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen.

Avhjälpna brister i verksamheten

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Huddinge kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Skolan ska säkerställa att eleverna deltar i utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Uteblir en elev utan giltigt skäl ser rektorn till att elevens vårdnadshavare informeras samma dag. (7 kap. 17 § skollagen)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Huddinge kommun avhjälpit denna brist.

Skolinspektionen bedömer att det utifrån huvudmannens redovisade åtgärder, och av Skolinspektionens utredning i övrigt, inte framkommer annat än att skolenheten har skapat och implementerat rutiner för att följa upp och utreda frånvaro samt att elevhälsoteamet deltar i det närvarofrämjande och det åtgärdande arbetet. Av huvudmannens redovisning och av intervju med rektorn under uppföljningsbesöket framgår bland annat att elever med hög frånvaro kallas till möte med mentor och representanter från elevhälsoteamet med syfte att få elever att delta i undervisningen i högre grad. Det framkommer vidare att det upprättas studieplaner för elever samt att dessa möten dokumenteras.

Övrig brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Huddinge kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Elever undervisas endast delvis i förberedelseklass och att elevers undervisning i förberedelseklass i ett visst ämne ska avbrytas så snart eleven bedöms ha tillräckliga kunskaper i svenska för att på heltid

2018-09-19
Dnr 44-2017:1742
38 (38)

kunna delta i undervisningen i det ämnet i den undervisningsgrupp som eleven normalt hör till. (3 kap. 12 a-f § skollagen).

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Huddinge kommun avhjälpt denna brist.

Skolinspektionen bedömer att det utifrån huvudmannens redovisade åtgärder, och av Skolinspektionens utredning i övrigt, inte framkommer annat än att elevers undervisning i förberedelseklass avbryts så snart elever bedöms ha tillräckliga kunskaper i svenska för att på heltid kunna delta i undervisning i ämnen i den undervisningsgrupp som eleven normalt tillhör samt att elever endast delvis får sin undervisning i förberedelseklass och även får undervisning i sin ordinarie undervisningsgrupp. Av huvudmannens redovisning och av intervju med rektorn under uppföljningsbesöket framgår bland annat att elever har kartlagts i syfte att kunna bedöma elevernas kunskaper. Det framkommer även att elever har placerats i sina ordinarie undervisningsgrupper.

På Skolinspektionens vägnar

X Tommy Lagergren

Beslutsfattare
Signerat av: Tommy Lagergren

X Linda Wolf

Föredragande
Signerat av: Linda Wolf

Bifogade bilagor:

Bilaga 1: Överklagandehänvisning

Bilaga 2: Skolinspektionens beslut den 20 december 2017 i ärende med dnr 44-2017:1742

Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande med vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska lämnas till Skolinspektionen, Sveavägen 159 i Stockholm eller skickas till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller dennes ombud.